

Тракийски калайджийки

Старите хора малко така си върви – има разлика. Но моята дъщеря, снахата не ги обличат. Ама моите снахи са модерни. Не съм толкова стара. С младите се обличам като тях. Да кажем снахата да не се срамува от мен” (ж., 55 г., цигани въглищари, с. Дорково, Велинградско).

Като код на социалното и материално положение облеклото отличава кардарашките от останалите циганки. Утвърден белег за тяхната групова идентичност е дългата шарена пола, която продължават да носят и днес. Изчезва само престилката, която са връзвали към нея до преди двадесетина години. Задължително е женените да скриват косите си със забрадка. И жените, и девоичките от групата се кичат със златни накити. Специфично за кардарашките от Добруджа е, че по време на работа в България или на „гастроли“ в чужбина, те все повече са с дрехи като на околното население. Това се прави, за да не ги разграничават от останалите жени и да улеснява практикуваните от тях врачуване и джебчийство (Иванова, Кръстев 2008: 266; Еролова 2010: 163).

Съществен елемент от идеала за циганска/ ромска красота е *дългата женска коса*.

В същото време това е и морално-етична норма в женското поведение, което се възпитава от ранна възраст. „Тотана ... другите цигани разказваха, че тя имала доста бурен живот на младини; тогава имала и много дълга коса – гъста като храст и засукана... Никой не

Въглищари

ЕВГЕНИЯ И. ИВАНОВА • ВЕЛЧО КРЪСТЕВ